

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЗАСАД СВІТОВОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

доц. Ілляшенко Т.О., студентка Сургучова О. С.

У світі вирує фінансова криза. Глибина її буде значно суттєвіша, ніж у 70-ті, 80-ті, 90-ті та в першому десятиріччі нинішнього століття. Усе, що відбувається на наших очах, уже порівнюють з глобальною економічною катастрофою 1929-1932 рр. Більшість експертів причинами цієї кризи називають проблеми в американській економіці, що виникли внаслідок різкого скорочення заощаджень, зростання дешевих кредитів, неадекватного споживання.

Словосполучення «фінансова криза» трактується по різному. За словами Ю. Розенталя та Б. Піджненбурга: «Криза – це ситуація, позначена високою небезпекою, станом непевності, відчуттям невідкладності». Так, Л. Бартон вважає, що криза – це широкомасштабна, непередбачена подія, яка веде до потенційно негативних результатів. Ця подія та її наслідки можуть завдавати серйозної шкоди усій організації: працівникам, продукції, зв'язкам, фінансам та репутації

Фінансова криза - глибокий розлад фінансової системи держави, зумовлений економічними і політичними чинниками. До числа економічних, тих, що зумовлюють фінансову кризу, належать становище та рівень матеріального виробництва в державі. Висока вартість виробництва продукції, яка зумовлена великою матеріало- та енергомісткістю виробництва, високими трудовитратами, зменшує обсяги нагромаджень в економіці у формі прибутку, що призводить до скорочення фінансових можливостей самих підприємницьких структур, доходів держави і відповідно купівельної спроможності населення.

Дані спостережень у світовій економіці за фінансовими кризами останніх трьох століть дають наукові підстави стверджувати, що вони мають певну періодичність і характеризуються циклічністю.

Фінансові кризи можуть бути у розвинутих країнах; у країнах, що розвиваються; у країнах із перехідною економікою. Сьогоднішня «біда» не обійшла такі держави, як Росія, Німеччина, Франція, Великобританія, Іспанія, Італія, США, Китай, Японія, а також Україну.

Протягом 2008 року в Росії промисловість впала на 8,7 %. Зафіксовано різке скорочення доходів федерального бюджету. А також зниження податкових надходжень, внаслідок чого утворився дефіцит бюджету. Відбулося плавне падіння рубля. Рівень безробіття знаходиться на рівні 6% економічно активного населення. ВВП Німеччини скоротився на 2,0 % у 2009 році. За інформацією Міністерства економіки Німеччини промислове

виробництво скоротилось на 3,6%. Впевненість бізнесу знаходиться на мінімальному за 25 років рівні. Під час кризи у Франції випуск переробної промисловості скоротився на 2,7%, а експорт товарів – на 4,5%. Відповідно до інформації національного офісу статистики, ВВП зменшиться на 0,4%. У Великобританії ВВП країни, за оцінками Capital Economics, у 2009 році скоротилося на 2,5%. Сповільнення економіки, зокрема, призвело до банкрутства роздрібних торговельних мереж. Відповідно 27 тис. працівників залишилось без роботи. Відповідно до оцінки ОЕСР, ВВП Іспанії у 2009 році скоротилось на 0,9%. Водночас для відновлення економічного зростання є необхідними реформи, деякі з яких будуть болючими для працівників. Погане становище і в Італії. В результаті рецесії споживання електроенергії скоротилося майже на третину протягом останніх двох місяців. ВВП зменшився на 0,5% та 0,9% у 2008 та 2009 роках відповідно. Значних збитків зазнало також США. Державні видатки зросли на 5,8%. Експорт зріс на 3,0%, а імпорт знизився на 3,5%. Приватне споживання зменшилось на 3,8%. Значно збільшилась кількість звільнених працівників.

Основними напрямками подолання кризи можуть бути зокрема: запровадження жорсткого режиму економії щодо витрачання бюджетних коштів, передусім на управління, оборону, фінансування збиткових і низькорентабельних виробництв, різні види дотацій; визначення доцільності фінансування деяких соціальних витрат; зменшення обсягів фінансових запозичень для покриття дефіциту державного бюджету; вдосконалення інструментів залучення до інвестиційної сфери особистих накопичень населення; забезпечення фінансової підтримки малого бізнесу; оптимізація рівня податкових вилучень до бюджету.

Глибина кризи залежить від того, як швидко інтелектуальні сили суспільства можуть її передбачити та вжити відповідних заходів щодо її усунення. Досвід майже трьох століть підтверджує, що вони погано піддаються прогнозуванню, однак суспільство навчилося досить ефективно їх локалізувати. Якщо держава зуміє своєчасно скоротити видатки бюджету і зупинити спад виробництва, фінансова криза не матиме серйозного руйнівного впливу. Практика свідчить, що не завжди вдається вжити антикризових заходів, якщо перетинають і суперечать між собою інтереси різних суспільних і політичних сил. Тоді криза стає затяжною і весь тягар лягає на доходи населення.